

# Sortförsök i höstraps

Intresset för sortprovning av höstraps i Sverige är fortsatt mycket stort. Under 2012 testades 65 olika sorter samt 3 mätare i totalt 3 olika serier. 52 av dessa 65 sorter var hybridsorter. Antalet provade linjesorter fortsätter att minska och var under året 13 stycken. Skördenivån i årets försök är överlag mycket hög.

Etableringen av årets försök var ganska besvärlig. I Västergötland föll stora mängder regn under augusti 2011 varför ett försök inte kunde sås utan flyttades till Skåne. Försöket som placerades strax utanför Malmö blev i jämförelse med andra försök ganska sent sätt och hårt angripet av gråmögel. Vinterskador förekom i försöken i västra Skåne, medan de i östra Skåne och norr ut övervintrade bra. Ytterligare ett försök i Västergötland fick kasseras beroende på den våta hösten. Ett försök i Östergötland kasserades på grund av kraftigt uppslag av åkersenap som medförde utvintring på grund av för tjockt bestånd. Man kunde tydligt se hur tillväxtpunkterna skjutit på höjden i de rutor där senap ökat på plantantalet.

Den ovanligt milda hösten gjorde att försöken växte sig mycket kraftiga vilket var en av orsakerna till den höga skörden. En gnutta snö under de allra kyligaste dagarna i februari räddade mycket raps. Allra kallast var rysskylan som drabbade Gotland med temperaturer på under minus 30 grader! 5–10 cm snö gjorde dock att övervintringen blev näst intill perfekt. Vinterskador uppstod istället i sydvästra Skåne som var snöfritt under samma period och trots att temperaturerna var något humanare än ute på Gotland medförde avsaknaden av snö att köldskador kunde observeras. Det måste dock konstateras att vinterhärdigheten i den stora majoriteten av höstrapsorter är mycket god och att den goda höstutvecklingen varit av stor betydelse för övervintring och skörd. Skadorna på omkringliggande höstvetefält var ofta betydligt allvarligare än i höstrapsen.

## SORTBESKRIVNINGAR

För sista året har linjesorten Carousel varit mätare i försöken 2012. Från och med skörden 2013 övergår vi till att använda sortblandning som mätare. Det finns ingen plats att här redovisa beskrivningar för varje enskild sort. För detta hänvisas till sortval utgiven vid SLU. Däremot kan vi göra ett nedslag bland de mest intressanta egenskaperna och finna ett antal utmärkande sorter.

Det stora antalet sorter i provning innebär att konkurrensen om att vara bäst är hård. Sorten Excalibur som varit marknadsdominerande under många år har nu fallit tillbaka från att vara ensam toppsort i större delen av landet. I stället har återigen ett antal MSL-hybriderna slagit sig in bland OGURA-hybriderna. OGURA är det hybrissystem som flertalet förädlare använder sig av. De allra högsta skördarna finner vi också bland hybriderna. I samtliga områden representerar hybriderna minst 8 av de 10 högst avkastande sorterna. De linjesorter som slår sig in bland de 10 bästa sorterna är NK Festivo, Epure och Alegria.

Stjälkstyrkan är mestadels god och endast signifikant svagare stjälkstyrka har Catalina. Mest stjälkstyva är sorterna Epure, Compass, Cult, Dimension och Vision. Flera andra sorter har också betydligt bättre stjälkstyrka än mätaren.

Samtliga sorter, förutom dvärghybriderna PR44D06, PR45D05 och PR45D07, är längre än mätaren. Allra längst är PR46W20 följt av Compass och Bonanza.

Övervintringen är överlag mycket god. Sorter med sämre övervintring än mätaren är inte odlingsvärda annat än längst i söder på de mest gynnsamma lokalerna. Allra bäst vinterhärdighet har sorterna SW Apanaci, Cult, SW Apart och Sherpa.

Mognadstiden är för mätaren 347 dagar och flertalet sorter mognar någon dag tidigare eller senare. Allra tidigast är hybriden Arkaso och allra senast linjesortern Heritage.

Oljehalten i mätaren är 48,5 % av ts. Allra högst oljehalt har hybriden Compass och PR46W20, båda med 50,8 % i oljehalt. Andra sorter med hög oljehalt är Dimension, SW Apanaci och Alegria.

### SKÖRD

Skörden mäts och jämförs i kg råfett per hektar vid 9 % vatten vilket då speglar värdet på vad odlaren får med den prisgrundande oljehaltsbetalningen. Man skall alltså inte välja sort efter fröskörd, inte efter hög oljehalt utan kombinationen härutav som är kg råfett per hektar.

I de fyra stora höstrapsområdena, A, B, D och E är sorterna Compass, Sherpa, Mascara, och PR46W20 högst avkastande. Dessa 4 hybrider är också de allra högst avkastande vid en helsvensk jämförelse med ett mycket stort antal försök. I område A har Bonanza, område B SY Kolumb och i område D+E PR44D06 också visat prov på mycket hög avkastning bland sorter provade mer än 2 år.

Sorter som utmärkt sig med hög avkastning och provats för första året 2012 är DK Exstorm, PR46W26, Inspiration, Avatar och SY Carlo.

Tabell 1. Avkastningsresultat från sortförsök 2012

Sort	Område A Råfett kg/ha Rel. tal	Antal försök	Område B Råfett kg/ha Rel. tal	Antal försök	Område D+E Råfett kg/ha Rel. tal	Antal försök
Linjesorter						
Carousel	2 040	6	2 490	5	1 950	5
Epure	<b>109</b>	2	<b>112</b>	3	<b>111</b>	3
Catalina	<b>108</b>	3	105	3	91	3
Cult	<b>108</b>	2	103	3	<b>107</b>	3
Sesame	<b>108</b>	2	98	3	88	3
NK Festivo	<b>106</b>	2	<b>112</b>	3	<b>106</b>	3
Vision	104	2	<b>106</b>	3	88	3
ES Alegria	100	2	105	3	90	3
Noblesse	99	2	<b>106</b>	3	<b>105</b>	3
Fashion	99	2	105	3	91	3
Galileo	98	2	101	3	102	3
Heritage	97	2	95	3	93	3
NK Diamond	96	2	100	3	91	3
SW Apanaci	95	2	<b>107</b>	3	<b>107</b>	3

*De fem högst avkastande sorterna i varje område är markerade med svart fet stil, vid samma värde gäller högst skörd i nästa område*

Tabell I forts. Avkastningsresultat från sortförsök 2012

Sort	Område A	Antal försök	Område B	Antal försök	Område D+E	Antal försök
	Råfett kg/ha Rel. tal		Råfett kg/ha Rel. tal		Råfett kg/ha Rel. tal	
Hybrider						
Carousel	2 040	6	2 490	5	1 950	5
DK Exstorm	<b>124</b>	4	<b>118</b>	2	<b>113</b>	2
Sherpa	<b>117</b>	4	111	2	103	2
Inspiration	<b>116</b>	4	109	2	<b>111</b>	2
Visby	<b>115</b>	5	107	2	105	2
DK Expower	<b>115</b>	5	103	2	107	2
Artoga	115	4	102	2	108	2
PR46W26	114	4	<b>117</b>	2	<b>115</b>	2
SWO R 401	114	4	111	2	107	2
Bonanza	114	4	109	2	109	2
MH 09H19	114	4	105	2	108	2
Havane	114	4	96	2	94	2
Avatar	113	4	<b>119</b>	2	109	2
Mascara	113	4	111	2	<b>114</b>	2
PR46W20	113	5	111	2	106	2
Compass	113	5	110	2	110	2
SY Carlo	113	4	109	2	<b>115</b>	2
Dynastie	113	4	109	2	109	2
SW Vista	113	4	101	2	98	2
SWO R 405	112	4	<b>117</b>	2	109	2
Genie	112	4	111	2	109	2
SWO R 203	111	4	105	2	109	2
V2750L	111	4	104	2	105	2
Excalibur	111	5	103	2	95	2
SW Apart	111	4	102	2	96	2
NK Technic	110	4	108	2	100	2
NK Caravel	110	4	104	2	98	2
BCSMA05003	110	4	103	2	98	2
Bering	110	4	100	2	79	2
Gladius	110	4	97	2	106	2
SWO R 658	109	4	<b>119</b>	2	104	2
Anterra	109	4	105	2	109	2
SW Tumnus	108	4	106	2	104	2
Dimension	107	5	111	2	102	2
Troubadour	107	4	111	2	98	2
NK Speed	107	5	104	2	106	2
PR45D05	106	4	101	2	99	2

Tabell I forts. nästa sida

Tabell 1 forts. Avkastningsresultat från sortförsök 2012

Sort	Område A	Antal försök	Område B	Antal försök	Område D+E	Antal försök
	Råfett kg/ha		Råfett kg/ha		Råfett kg/ha	
	Rel. tal		Rel. tal		Rel. tal	
Arkaso	106	4	98	2	98	2
Marcopolo	105	4	106	2	104	2
Natalie	105	4	105	2	96	2
Brentano	105	4	98	2	101	2
PR46D07	105	4	98	2	95	2
SWO R 660	104	4	109	2	98	2
Abakus	104	4	108	2	104	2
SY Kolumb	103	4	110	2	102	2
Bagira	103	4	103	2	102	2
PR44D06	102	5	99	2	97	2
Habile	102	4	96	2	99	2
Sensation	101	4	107	2	90	2
Primus	101	4	103	2	101	2
SWO R 1374	99	4	97	2	98	2
Status	97	7	96	5	97	5
BCSMA0S004	96	4	86	2	88	2
SWO R 1375	91	4	93	2	87	2

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök 2008-2012

Sort	Område A Råfett kg/ha Rel. tal	Antal förs.	Område B Råfett kg/ha Rel. tal	Antal förs.	Område D+E Råfett kg/ha Rel. tal	Antal förs.
<b>Linjesorter</b>						
Carousel	2160	29	2110	20	1850	29
NK Festivo	<b>118</b>	7	<b>112</b>	6	<b>111</b>	8
Epure	<b>116</b>	10	<b>112</b>	8	<b>111</b>	11
ES Alegria	<b>116</b>	5	<b>111</b>	5	102	5
SW Apanaci	<b>115</b>	8	<b>112</b>	7	<b>108</b>	8
Cult	<b>115</b>	13	108	10	<b>108</b>	13
Fashion	114	8	108	7	103	8
Catalina	114	16	107	10	101	13
Galileo	114	13	105	10	<b>106</b>	13
Vision	111	13	103	10	102	13
Noblesse	109	10	<b>110</b>	8	106	11
Sesame	108	5	101	5	101	5
NK Diamond	106	5	104	5	98	5
Heritage	102	7	97	6	98	8
<b>Hybridsorter</b>						
Carousel Mon	2160	29	2110	20	1850	29
Compass	<b>122</b>	13	<b>116</b>	8	<b>116</b>	11
Sherpa	<b>121</b>	7	<b>119</b>	4	<b>116</b>	4
Bonanza	<b>119</b>	7	112	4	116	4
Mascara	<b>118</b>	7	<b>116</b>	4	<b>116</b>	4
PR46W20	<b>118</b>	10	<b>115</b>	6	<b>118</b>	8
Visby	118	14	112	8	110	11
Artoga	118	7	107	4	110	4
Dimension	117	10	114	6	113	8
SW Apart	115	9	111	6	112	8
NK Technic	115	16	111	10	107	15
DK Expower	115	8	108	4	112	4
Dynastie	114	7	114	4	112	4
SY Kolumb	113	7	<b>116</b>	4	110	4
Abakus	113	9	113	6	111	8
NK Caravel	113	9	113	6	105	8
NK Speed	113	13	110	8	107	13
BCSMA05003	113	7	108	4	103	4
SW Vista	113	9	104	6	106	8
SW Tumnus	112	9	112	6	109	8
Sensation	111	7	114	4	104	4
Primus	111	7	111	4	113	4
PR45D05	111	9	110	6	113	8
Excalibur	111	18	108	10	109	16
PR46D07	111	7	108	4	107	4
Brentano	111	7	107	4	109	4
Bering	111	7	105	4	89	4
PR44D06	109	10	109	6	<b>116</b>	8
Bagira	109	7	106	4	105	4
Arkaso	107	12	103	8	104	11
Status	106	31	101	20	102	29

Tabell 3. Sortegenskaper 2008-2012

Sort	Mognad tid dagar	Strållängd cm	Stjälstyrka	Övervintring	Råfett % av ts
Carousel	347	121	83	80	48,5
Abakus H	-2	11	8	4	48,7
Arkaso H	-3	9	4	5	47,8
Artoga H	-2	16	3	5	48,7
Bagira H	-2	12	1	5	48,2
BCSMA0S003 H	-1	18	-3	5	47,7
Bering H	0	18	11	-1	49,1
Bonanza H	1	20	9	3	49,4
Brentano H	-1	17	8	5	49,6
Catalina	-2	1	-7	4	48,7
Compass H	1	21	13	5	50,8
Cult	1	6	12	6	49,7
Dimension H	0	17	12	3	50,6
DK Expower H	-1	12	5	2	49,4
Dynastie H	0	15	7	4	49,2
Epure	1	9	13	1	49,7
ES Alegria	-2	6	6	1	50,1
Excalibur H	-2	10	0	5	49,0
Fashion	1	9	10	2	49,4
Galileo	0	6	11	4	49,6
Heritage	3	9	8	4	48,6
Mascara H	0	9	6	3	49,1
NK Caravel H	0	17	3	2	48,3
NK Diamond	1	0	3	1	49,2
NK Festivo	2	11	10	5	49,7
NK Speed H	0	15	5	1	48,5
NK Technic H	-1	19	2	3	48,2
Noblesse	2	0	8	-1	49,3
PR44D06 H	0	-7	11	4	49,5
PR45D05 H	1	-16	10	0	48,8
PR46D07 H	0	-15	8	1	48,9
PR46W20 H	-1	22	9	3	50,8
Primus H	0	6	9	5	49,5
Sensation H	1	15	9	1	49,3
Sesame	1	9	9	-2	49,0
Sherpa H	-1	6	7	6	49,4
Sortblandning	-1	10	8	1	48,8
Status H	-2	16	-4	4	48,5
SW Apanaci	1	6	9	7	50,2
SW Apart H	-1	15	8	6	49,4
SW Tumnus H	0	16	11	4	49,8
SW Vista H	0	18	7	4	48,0
SY Kolumb H	0	16	6	3	48,7
Visby H	-1	14	8	5	48,4
Vision	1	7	12	2	48,7

Samtliga sorter, sortnamn följt av H indikerar hybrid